RINKIS ES PAGAMINTĄ MAISTĄ IR GĖRIMUS SU PGI/PDO ŽENKLU, KURIE GAMINAMI LAIKANTIS MŪSŲ ISTORIJOS IR TRADICIJŲ

#RINKISES #EKOLOGIŠKĄMAISTĄ #AUTENTIŠKUMĄ #TVARUMĄ

Lietuviškiems maisto produktams – ES atpažįstamas ženklinimas. Ką jis reiškia?

Nors maisto produktų lentynose begalė, visuomet ieškome sveikatai palankesnių ar pagal tradicijas paruošų gaminių. Mitybos specialistai pabrėžia subalansuotos mitybos, kurioje turi būti pakankamai baltymų, angliavandenių ir riebalų, o didžiąją dalį raciono turėtų sudaryti sveikatai naudingi augalinės kilmės produktai, tokie kaip daržovės, vaisiai, uogos, riešutai ar nesmulkinti grūdai, svarbą. Tai ne tik didina vartojamo maisto vertę organizmui, bet ir mažina vėžio riziką.

Kasdien renkamės įvairius produktus tiek šventiniam stalui, tiek kasdieniams patiekalams, tačiau ar žinome, kaip atskirti tuos, kurie yra ypatingi? Kai kurie lietuviški maisto produktai garsina mūsų šalį ne tik vietinėje rinkoje, bet ir užsienyje, o jų kokybę ir išskirtinumą galima atpažinti pagal vienodą Europos Sąjungos (ES) ženklinimą.

Pirkdami maisto produktus dažnai matome įvairius logotipus ant produkto. Kad produktas ekologiškas, daug kas jau atpažįsta iš sertifikuoto ES logotipo – balto lapo žaliame fone. Kaip ir kitose ES šalyse, Lietuvoje žemės ūkio ir maisto produktams gali būti suteikiami ir Saugomos kilmės vietos nuorodos (SKVN, angl. PDO), Saugomos geografinės nuorodos (SGN, angl. PGI) arba Garantuoto tradicinio gaminio (GTG, angl. TSG) ženklai.

Taip paženklintų maisto produktų sąraše, kurį Europos Komisija (EK) sudarė nuo 1992 m., yra daugiau nei 1500 rūšių įvairių produktų – sūrio, mėsos, daržovių, vaisių, konditerijos gaminių. Gaminiai su ES saugomomis nuorodomis yra pasididžiavimo šaltinis vietiniams šalies ar regiono gyventojams ir itin geidžiami keliautojų iš užsienio. Šie produktai tampa puikia asociacija su aplankyta vietove.

Be to, tokios nuorodos padeda vartotojams atpažinti konkretaus produkto išskirtines savybes. Pirmiausia tai numatytos geografinės indikacijos, saugančios regioninių maisto produktų pavadinimus. Europoje pagal šiuos ženklinimus pirmauja Italija, turinti per kelis šimtus tokių produktų. Tad kaipgi yra Lietuvoje?

Saugoma kilmės vietos nuoroda

Saugoma kilmės vietos nuoroda (SKVN) yra ES kokybės ženklas, skirtas apsaugoti įvairių maisto produktų ir gėrimų, kurių kokybė ar savybės yra būdingos konkrečiai geografinei vietovei, pavadinimus.

Tokia nuoroda suteikiama produktams, kurių kokybė ir savybės išskirtinai priklauso nuo jo kilmės vietos, geografinės aplinkos, o pavadinime yra geografinę kilmę žymintis vietovardis. Be to, ženklas garantuoja, kad visi gamybos etapai – gamyba, perdirbimas ar paruošimas – vyksta nurodytoje vietovėje. Tad ženklas padeda vartotojams atpažinti autentiškus produktus.

Europoje bene žymiausi maisto produktai, turintys Saugomos kilmės vietos nuorodą, yra prancūziškas rokforo sūris, graikiška feta ar itališkas Parmos kumpis.

Lietuvoje SKVN paženklintas tik Seinų/Lazdijų krašto medus, jis į SKVN registrą įtrauktas 2012 metais.

Saugoma geografinė nuoroda

O štai Saugoma geografine nuoroda (SGN) žymimi produktai, kurių pavadinime minimas pagaminimo geografinės vietovės pavadinimas, o kuri nors gamybos stadija vyksta būtent toje vietovėje. Šis ženklinimas taikomas vynui, sūriui, kumpiams, alyvuogėms, alui ir daugeliui kitų maisto produktų.

Lietuvoje SGN yra žymimi 7 produktai: „Daujėnų“ naminė duona, sūriai „Liliputas“ ir „Džiugas“, „Stakliškių“ midus, „Kaimiškas jovarų“ alus, Nijolės Šakočienės šakotis, „Lietuviškas“ varškės sūris. Pastarasis yra toks svarbus Lietuvos kultūroje, kad apie jį sukurta begalė liaudies dainų ir pasakojimų.

Garantuotas tradicinis gaminys

Garantuoto tradicinio gaminio (GTG) ženklu žymimi produktai, kurie yra tradicinės sudėties ir tradiciškai pagaminti, tačiau nėra susiję su konkrečia geografine vietove.

Būtent šiuo ženklu gali didžiuotis „Lietuviškas“ skilandis ir „Žemaitiškas“ kastinys. Šių produktų gaminimo būdas ir receptas nekinta metų metus.

Ekologiški produktai

Ekologiškų produktų ženklinimas baltu lapu žaliame fone lietuviams jau gana gerai atpažįstamas. Taip paženklintų produktų visą ekologinės gamybos procesą nuo žaliavos auginimo iki galutinio vartotojo griežtai reglamentuoja ES institucijos. Ekologinė gamyba – tai tvari žemės ūkio sistema, kuri ne tik tausoja aplinką ir gyvūnų gerovę, bet ir apima visus kitus maisto tiekimo grandinės etapus.

Lietuvoje Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atlieka ir rinkoje esančių ekologiškų produktų patikras, kai siekiama išsiaiškinti, ar ekologiški produktai ženklinami tinkamai, laikantis visų numatytų reikalavimų. Taip siekiama, kad vartotojai, pirkdami ekologiškus produktus, tokius ir gautų, o ES ženklinimas tik užtikrina produktų kokybę. Taip paženklinto ekologiško gaminio etiketėje turi būti nurodytas gamintojas ir jį išdavusios sertifikavimo įstaigos kodas.

2023 m. Lietuvoje iš viso sertifikuoti 2943 veiklos vykdytojai, užsiimantys ekologine gamyba pagal ES reikalavimus. „Ekoagros“ duomenimis, pernai ekologiškai dirbamos žemės plotas Lietuvoje, neįskaitant žuvininkystės tvenkinių ploto, sudarė 239,5 tūkst. ha.

Visos paminėtos sistemos skirtos užtikrinti, kad vartotojai gautų geriausius produktus ir būtų garantuoti dėl jų kokybės. Ženklinimas užtikrina produktų autentiškumą, todėl vartotojai gali būti tikri, kad jie perka tikrą prekę, atitinkančią aukščiausius kokybės standartus. Tai svarbus instrumentas vietos ekonomikai skatinti, kultūros paveldui išsaugoti ir rinkodarai stiprinti, padeda apsaugoti ir puoselėti autentiškus regioninius produktus bei tradicijas.

Daugiau informacijos apie ekologiškus produktus, ES kokybės standartus maisto produktų ir gėrimų kokybei galite rasti www.choosenow.eu

KAMPANIJA FINANSUOJAMA PADEDANT EUROPOS SĄJUNGAI.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir tai nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos (REA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei dotaciją teikianti institucija negali būti laikomos už juos atsakingos. **Subalansuotos, sveikos mitybos gairių ieškokite Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje.**

ENJOY IT'S FROM EUROPE